

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 12.02. 2003 r.

35945

RPO-416884-VIII/03/AF/EW

Pani
Anna Bankowska
Przewodnicząca
Sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny

Szanowna Pani Przewodnicząco,

W związku z prowadzonymi w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny pracami nad kolejną nowelizacją ustawy - Kodeks pracy, pragnę podzielić się z Panią Przewodniczącą pewnymi refleksjami na temat wymiaru urlopu macierzyńskiego w przypadku przyjęcia na wychowanie więcej niż jednego dziecka.

Zgodnie z art. 180 § 1 pkt. 3 Kp, pracownicy przysługuje urlop macierzyński w wymiarze 26 tygodni w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie. Jest to wymiar wyższy niż wymiar urlopu macierzyńskiego przysługującego kobiecie rodzącej jedno dziecko przy jednym porodzie (art. 180 § 1 Kp). Wspomniany wyżej przepis nie ma jednak zastosowania do kobiet przysposabiających dzieci, bowiem według art. 183 § 1 Kp pracownica, która przyjęła dziecko na wychowanie i wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka, ma prawo do 16 tygodni urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 12 miesięcy życia. Tym samym uregulowana została tylko sytuacja przysposobienia jednego dziecka, a zupełnie pominięta została kwestia wymiaru urlopu w razie przysposobienia więcej niż jednego dziecka. Problem ten poruszyła w piśmie do mnie jedna z matek, która przysposobiła dwójkę dzieci, w tym konkretnym przypadku były to bliźnięta. Zainteresowana uważa, iż w takiej sytuacji jej dzieci zostaną pokrzywdzone w stosunku do dzieci rodziców biologicznych, ponieważ ich

matce będzie przysługiwał tylko 16 tygodniowy urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego.

Trudno odmówić racji pogładowi, iż określenie jednego wymiaru urlopu na prawach urlopu macierzyńskiego w oderwaniu od liczby przysposobianych dzieci, stawia osoby przysposabiające, a także przysposobiane w sytuacji mniej korzystnej od rodziców biologicznych i ich dzieci, przy czym - moim zdaniem - brak jest uzasadnienia społecznego takiego zróżnicowania.

W powyższej sprawie wystąpiłem do Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Kopię udzielonej odpowiedzi przekazuję Pani Przewodniczącej w załączeniu.

Nie mogę podzielić poglądu Ministra Pracy, iż prawo do urlopu macierzyńskiego jest prawem pracownicy a nie dziecka i dlatego kryterium dobra dziecka nie może uzasadniać zarzutu nierównego traktowania matek naturalnych i matek adopcyjnych w zakresie przysługującego im wymiaru urlopu macierzyńskiego lub urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego. Należy bowiem pamiętać, iż urlop macierzyński pełni trzy funkcje:

- chroni zdrowie kobiety i nienarodzonego dziecka w ostatnim okresie ciąży,
- umożliwia kobiecie dojście do zdrowia po przebytej ciąży i porodzie,
- umożliwia sprawowanie opieki nad nowonarodzonym dzieckiem.

Ta ostatnia funkcja urlopu macierzyńskiego uzasadnia jego wydłużenie w razie urodzenia więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie. Tę ostatnią funkcję pełni także urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego przysługujący matce adopcyjnej. Jest to okres szczególnie ważny, gdy nie ma więzi biologicznych, gdyż powstają wówczas więzi emocjonalne między matką i dzieckiem, których powstanie jest szczególnie ważne dla dalszego życia i prawidłowego rozwoju fizycznego i psychicznego dzieci przysposobianych.

Mając na uwadze możliwość przysposobienia np. bliźniąt, wydaje się zasadne, iż w takiej sytuacji urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego powinien trwać odpowiednio dłużej niż w sytuacji przysposobienia jednego dziecka tak jak to ma miejsce przy urodzeniu więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie. W obecnym stanie prawnym w sytuacji, w której przysposobiane zostaje więcej niż jedno dziecko, w porównaniu do dzieci rodzonych przez kobietę, automatycznie zostaje skrócony czas na nawiązanie więzi uczuciowych między dziećmi a matką adopcyjną. Zasada dobra dziecka jest jedną z podstawowych zasad polskiego prawa rodzinnego. To właśnie dobro dziecka uzasadnia wydłużenie wymiaru urlopu macierzyńskiego w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie. W podobnej sytuacji jest kobieta adoptująca więcej niż jedno dziecko w tym samym czasie (w skierowanej do mnie sprawie chodzi o bliźnięta). Skoro ustawodawca wydłużył tę część urlopu przysługującego matkom naturalnym w razie urodzenia więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie, to wydaje się zasadne wydłużenie wymiaru urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w razie przyjęcia na

wychowanie z zamiarem adopcji więcej niż jednego dziecka w tym samym czasie, jak to ma miejsce np. w razie adopcji bliźniąt. Przystosowania bliźniąt zdarzają się sporadycznie. Można mieć nadzieję, że niemniej korzystne uregulowania prawne tejże sytuacji mogłyby spowodować zwiększenie ilości adopcji dzieci spokrewnionych ze sobą, co niewątpliwie miałyby korzystny wpływ na ich rozwój.

Z uwagi na powyższe, uprzejmie proszę Panią Przewodniczącą o rozważenie poruszonego problemu i powiadomienie mnie o zajęтым stanowisku.

Załącznik 1.

Z wyrazami szacunku

/-/